

ANY XIII

REUS, DIMARTS 22 DE GENER DE 1918

NÚM. 18

Gran Hotel-Restaurant de LONDRES

HOTEL DE PRIMER ORDRE

Habitacions amb telèfon urbà i interurbà :: Habitacions amb banys, dutxes i telèfon

Lletra de la Protectora al ministre d'Instrucció

Sr. D. Felip Rodés.—Madrid.
Distingit senyor i amic:

El vostre enlairament al Ministeri d'Instrucció Pública de l'Estat espanyol, ha determinat al Consell Directiu de l'Associació Protectora de la Ensenyansa Catalana adressar-vos les presents ratlles per interessar-vos en la resolució dels assumptes que amb la seva especial finalitat s'adiuen.

Naturalment que en primer lloc caldrà excitar vostre zel per a la resolució total del problema de la plena autonomia de Catalunya en allò referent a ensenyansa, per quant representaria la fi de tota dependència respecte al poder central, si no ens féssim ja càrrec de la situació de les coses, del caràcter provisional del vostre govern i de la impossibilitat de plantejar aquest problema integral en aquests moments.

Pero si que, parcialment, podria tal volta aconseguir la millora de distints aspectes de la vida actual de relació entre l'Estat i Catalunya referent a la ensenyansa.

En primer lloc seria molt procedent una circular ordenant als inspectors que no obstaculitzin l'ús de l'idioma natural en les escoles de les regions de llenguatge peculiar, ans al contrari el foment en tribut a la justícia i en profit de l'eficacia de l'ensenyansa. En segon lloc seria d'alta justícia una disposició declarant oficials i obligatòries les càtedres de Gramàtica Catalana en les Normals de Mestres i de Mestresses de Catalunya instaurades o en vies d'instauració per la nostra Associació, establint les demés en les Normals de Mallorca i València i altres regions de llenguatge propi.

Problemes parcials de possible resolució immediata són també, per exemple: la instauració dels estudis de doctorat a Barcelona i altres Universitats on hi tingui raó d'ésser i la descentralització de les oposicions de catedràtics i mestres, per a desvirtuar l'injust privilegi de que s'ueixen actualment els fills de les regions centrals.

Noves indicacions podriem fer-vos sobre altres aspectes parcials de problemes que afecten a aquet

Ministeri en relació amb les finalitats de la Protectora, però no volem acumular peticions que poguessin abromar vostre esperit i fins dificultar vostra gestió.

Unicament, per acabar, us direm que hi ha pendent alguna consulta de les Escoles Normals Catalanes a la Direcció General de Primera Ensenyansa sobre la autorització solicitada per la Protectora referent a l'apertura de càtedres de Gramàtica Catalana, les quals convindria fossin resoltos tot seguit favorablement i sens la il·lògica condicionalitat que les ensenyances del català s'hi donquin en castellà, com pretengué alguns mésos enrera el senyor Royo Villanova.

I que a Les Escaldes d'Andorra hi ha un mestre del país, N'Alfons Areny, que s'ofereix a mantenir una Escola a base de la llengua catalana que es la oficial a Andorra, ensenyant demés el castellà i el francès i sol llicitant ajut per a proveir-la en deguda forma i sostenir decorosament, la qual cosa no pot fer en l'actualitat per manca de medis econòmics que el Consell d'Andorra, per sa modestia, no li pot proporcionar. No podrà fer res aqueix Govern per a protegir tan nobles intents que en últim cas tendeixin a reforsar la influència de l'Estat sobre la petita República Andorrana? Ho deixem al vostre bon criteri.

I ara, senyor, rebreu la respectuosa salutació del Consell Directiu de l'Associació Protectora de l'Ensenyansa Catalana, que espera no haurà estat en va per a Catalunya el vostre pas pel Ministeri d'Instrucció Pública de l'Estat espanyol; oferint-se en nom del Consell i en nom propi, vostre afectíssim S. S.,

MANUEL FOLGUERA i DURÁN.

DIVULGACIÓ CIENTÍFICA

L'Alquímia, creació de la Química moderna

Tothom sab l'importància que té la Química en Agricultura, Farmacia, Indústries, etc.; doncs bé, aquesta ciència tan adelantada actualment data de èpoques remotíssimes. Allà al vell Egipte se la coneixia amb el nom d'Art Diví o Ciència Sagrada i era cultivada pels sacerdots d'Isis i d'Osiris en els temples de Menfis i Thebas; fou estu-

diada després pels arbres que la denominaren Art Hermètic. A l'edat mitja per allà al segle XIII adelantant-se més els estudis va constituir-se l'Alquímia, fixant els ciments per a la constitució de la Química moderna. Durant aquests remots temps i aprofitant-se de la credulitat religiosa molts alquímistes cometeren verdaders envergadures per mandat dels feudals dels quals eren vasalls, lo que feu que els alquímistes fosin considerats per part del poble ignorant com a nigromàntics.

Per allà als voltants del segle XV la alquímia adelantà molt amb els descobriments de l'aigua fort (àcid nítric), l'àcid muriàtic (clorhidric), l'oli de vitriol (àcid sulfúric), etc., que premiaren amb l'immortalitat als emblemats alquímistes Brand, Sthal, Priestley, Moyow i altres els quals intrigats amb l'estudi de la transmutació dels metalls ordinaris en plata i or foren els esmentats descobridors, fins que més tard se convenceren de que lo que pretenien era impossible, a pesar de que si bé no en aquella forma els grans químics contemporanis Ramsay i Soddy han lograt transformar el radi en heli i quicun altre element.

Les idees de Sthal donaren lloc a que Lavoisier descobris la llei de les transformacions en pes i que per tant l'alquímia tingues ja el caràcter de una verdadera ciència, però amb tot i amb això no's posaren d'acord tots els químics, lo que feu que passessin quis-

Agència de negocis matriculada

A. CÀREC DE
Pius Montero Amador
Arraval Robuster, 24, pral.-Reus

Investigacions particulars de tota classe. Confecció de tota classe d'expedients. Tramitació de tota classe d'assumptes Jurídics i administratius. Comissions i representacions.

Compte corrents amb els Bancs de Espanya i de Reus.

La firmen En Vicents Barrio i En Torralba Bechi.

A la Corunya

Varis grups de dones han assaltat tendes i magatzems, emportant-se'n lo que podien.

Un magatzem ont hi ha dipositàdes 4.000 dotzenes d'ous estigué a punt de ésser assaltat, fet que fou evitat per la guàrdia civil.

Els acaparadors de fesols s'hàn negat a garantir l'abasteixement de la població fins a la pròxima collita, malgrat tenir-ne grans existències.

A Linars

S'ha celebrat una manifestació importantissima, en la que, ademés de tots els elements obrers, hi han pres part les forces活ives que integren la ciutat.

L'acte ha tingut per objecte demanar al Govern que resolgué urgentment la crisi minera, que porta aparellada la escassetat de carbó que's nota, i l'abaratiment de les subsistències, quina enorme carestia fa de tot punt impossible la vida.

Els successos d'Alacant

Un grup nombrosíssim de dones recorregué, el dia 18, en manifestació pacífica varis carrers de la població, arribant fins a l'Ajuntament, on foren rebudes per l'alcalde.

Aquest oferi procurar per tots els mitjans l'abaratiment de les subsistències.

Les subsistències

Protesta obrera

El Comitè nacional del partit socialista obrer ha dirigit a les col·lectivitats obreres un manifest protestant energícamen pel que ha passat a Málaga.

El firmen En Pau Iglesias i el secretari accidental del partit socialista, En Francesc Núñez.

El Comitè de la Unió General de Treballadors ha publicat també altra protesta inspirada en el mateix sentit i amb igual energic tò.

cois de l'època d'entre els quals destaquen grans missions nosaltres havíem volgut descobrir en l'Unió Catalanista: les escoles i l'educació del jove. Ambdues li han fallat, perquè l'estòrc individual o privat havia d'esterilitzar-se si no anava acompañat de l'apoiment corporatiu i públic. Ni escoles, ni una joventut reincorporada a l'esperit genuí de la patria. Tot lo més un ardit estol de joves protestataris, que amb pena contemplen perdent la seva fe en una obra negativa i destructora, de critica despiadada.

Farem nosaltres qui per primer cop parlarem a Catalunya — i creiem a Espanya — de la inst tució dels boy-scouts. En ella hi endevinarem el medi simpatíic de crear un ideal de civisme fundament català, que formés la generació feliç que havia de conquerir i disfrutar la llibertat de la patria redimida. I en un momentan esclat d'entusiasme pensarem en l'obra patriòtica que's podia realitzar organitzant l'Unió Catalanista els boy-scouts de Catalunya. La temptativa dels Jove-Sets (nom donat als boys-scouts catalans) va tenir la durada d'un foc-follet, i avui el scouterisme és una arma poderosa de unificació de

la política els ha definit la seva idealitat cap a les grans corrents socials i cap als partits posteriorment canalitzada. Otorgada al catalanisme la beligerància política per l'estòrc col·lectiu, el moviment patriòtic català va afirmar la seva existència beligerant, en les lluites del sufragi, i va plantear el seu problema davant d'Espanya.

Som en el segon moment d'affirmació. Regonada la força social del Catalanism, s'esboçava l'acció individual i prenia còs l'acció col·lectiva. Calia, allàvors, definir el caràcter d'aquest fet humà que esdevenia a Catalunya: uns, volien imposar sobre la col·lectivitat l'ideal d'un èlite patriòtica enamorada de la reconstitució històrica i tradicional de la nostra terra; aquests eren representats per la Unió Catalanista, l'emprisme dels quals no més acceptava una integral autonomia, menyspreuant tota concessió descentralitzadora que'ls governs d'Espanya poguessin oferir a Catalunya, i abstenint-se de tota relació amb ells per medi del renunciament de l'exercici del sufragi popular; altres varen crear un organisme intermediari, la Lliga Regionalista que, aprofitant la

Institut de Bioteràpia i Laboratori Microbiològic Clínic del Dr. A. FRAS
VACUNACI CONTRA LA

RABIA

La vacunació deu començar abans d'haver transcorregut 10 dies després de la mossegada.

Diagnòstic o revelació experimental de la ràbia en els animals causants de les mossegades. Anàlisis bio-normals i patològics.—Arraval baix Jesús, 33. Reus

WALKER-BLUE

Marca ANCORA-ESTRELLA registrada

BLAU ULTRAMAR ANGLES EXTRA

Comprimit en sec en borsetes per a ús domèstic.
No conté barreja; per lo tant, no taca la roba.

A granel, en barrils de 18 i 36 kilos i en paquets de 1, mig i quart de 1, kg., per a la indústria. Empleat per a la pintura, blanqueig, etc., etc.

De venda en tots els bons comerços: Descobreixiu de les imitacions

Dipositaris a Espanya i Colònies: E. GALCERAN, s/c Girona, 124. Barcelona
Representant a Reus: JACINTO GILI, Martí Napolità, 8.

Secció Comercial

CANVIS CORRENTS

DONATS PER LA JUNTA SINDICAL
DEL COL·LEGI DE CORREDORS
DE COMERÇ DE LA PLÀCIA
DE REUS

DETALLS EXSTRANGERS

Londres 90 dl. . . operacions diner
Idem reque. »
Paris idem. »
Berlín idem. »
Marsella vista. »
Hamburg vista. »

VALORS LOCALS

	Canvi anterior de operacions	Valor nominal pessetes	Operacions
440 Gas Reusense. . .	250		
540 Industrial Harinera. . .	500		
650 Banco de Reus de emis.			
500 Descuentos i préstamos.	500		
500 Obligacions Electra Reusense.	500		
25 Companyia Reusense de Tranvies, S.A.	250		
200 Idem id., Serie B.	500		
400 Electra Reusense.	500		
2600 Institut P. Mata.	2500		
500 Institut P. Mata.	500		
150 Empresas Hidroelèctrica.	360'50		
520 Obligacions Manicomio Reusense.	500		
520 Carburos de Teruel	500		
135 Pantán de Riudecanyes.	50		

Ferrocarrils

Servei de trens que regeix

des de ler. de juliol de 1915

DE REUS A BARCELONA

Surt 5'03 per Vilanova; arriba 8'48 m	
» Vilafranca; » 9'38	
» 7'25 » 9'23 e	
» 8'49 » 13'27 m	
» 14'13 » 17'42 c	
» 17'16 » 21'44 o	
» Vilafranca » 20'37	

DE BARCELONA A REUS

Surt 5'26 (trasb. Roda); arriba 9'23 m	
» 9'20 » 12'47 c	
» 15'23 » 19'24 m	
» 19'49 » 21'53 e	

TUATRUM 3 DE REUS A TARRAGONA

» 9'57	» 10'30 m
» 12'54	» 13'27 m
» 14'30	» 15'05 m
» 18'08	» 18'35 c
» 20'50	» 21'34 m

DE TARRAGONA A REUS

Surt 7'35	arriba 8'10 c
» 12'17	» 12'53 m
» 16'36	» 17'14 m
» 19'25	» 20'03 m

DE REUS A FALSET I MORA

Surt 7'17 surt 9'27	arriba 10'15 m
» 10'41	» 11'19
» 13'47	» 14'24
» 16'30	» 18'57
» 19'49	» 21'11
» 22'01	» 21'47 m

DE REUS A LLEIDA

Surt 8'22	arriba 11'22 c
» 13'35	» 20'05 m
» 17'59	» 22'03 m
» 20'30	» 0'22 m

DE LLEIDA A REUS

Surt 5'30	arriba 9'46 m
» 8'29	» 12'29 m
» 11'56	» 20'17
» 15	» 17'58 c

Companyia Reusense de Tramvies

Sortides de Reus (Arraval Robuster)	Sortides de Salou
Tren n.º 24 a les 7'50	Tren n.º 25 a les 9'20
» 12 » 16	» 23 » 18'49

AVIS.—Els dies festius no circularà el tren que surt de Reus a les 16 però en canvi circularàn el de les 15 i el de les 17'05 i el que de Salou surt a les 16.

Els diumenges i dies festius s'expediran bitllots d'anada i tornada a 60 céntims per a tots els trens del dia de la expedició.

Sense aquesta marca

Companyia del Gramófon - SOCIETAT ANÒNIMA ESPANYOLA

Exit colosal dels célebres artistes

TITTA RUFO i CARUSSO en discs marca GRAMÓFONO

De venda: R. PERPINÀ - Carrer Major, 22
Despatx: 24, pral. Dipòsit de Rellotgeria. Rellotgeria de butxa i Desperadours des de 2'90 pessetes.

Basar ((La ALIANZA)).-Reus

Secció d'Objectes per a Regal

Ultimes novetats en Galetes, Jardineres, Gerros, Joiers, Jocs de café, Jocs entreines, Jocs de taula amb i sense estutx, Lámpares, Torretes, etc., en plata de llei, Plata Meneses i Plata Anglesa.

Gran assortit en Figures artístiques de fang, marbre i pasta.

PREUS SENSE COMPETÈNCIA

SECCIÓ D'ÒPTICA

Gran assortit en tota classe d'articles perteneixents a aquest ram.—Gran varietat en montures per a ulleres i lentes en or, xapa or i níquel.—Garantitzem la pureza dels cristals que la casa emplea en la confecció de les receptes dels Srs. Metges Oculistes.—Se fan compostures de totes classes.

PREUS ECONOMICS

MERCERIA I NOVETATS

Alfred Llecha

Carrer de Monterols, 36.-REUS

Gran assortit, de les més altes novetats, en adornos per a vestits de senyora Brodats i entredós, pelleteria, perfumeria del país i estrangera, genres de punt, corbatira, elàstics, lliga-cames, moneders, i tots quants articles perteneixents al ram.

LÍNIA DE VALENCIA

Surten de Salou per a Valencia 6'21, 9'18, 11'15, 0'02, 18'02 (fins a Benicarló).

Arriben a Salou de Valencia 4'19, 8'32, 15'44, 18'36, 0'35 (desde Benicarló).

GRAN SERVÍCIO D'AUTOS I CARRUAJES

De Mont-roig a Reus i viceversa

SORTIDES

A les 7	A les 11	A les 8	A les 4
» 12'30	» 4'30		

PUNTS DE PARADA:

- A Mont-roig, Casa Sabaté.
- A Montblanc, Cafè de la Plaça.
- A Reus, Carrer de Sant Joan, Guarnicioneria den Baldrich.

IMP. SANJUAN - REUS

Els cafès GIL

ELS DE MÉS FORTALESA
ELS DE MÉS AROMA

Carrer Metge Fortuny, 3 (davant La Fleca).-Reus

JULI SANZ BLANCO

Agent de negocis matriculat

Ex-Substitut del Registre de la Propietat

Gestió ràpida d'

FOMENT

EICAS MES SENZILL DE TOS;

el refredat més simple, qualsevol lleugera inflamació, més que afeccions transitòries constitueixen un perill serio i constant. La TISIS, BRONQUITIS CRÒNICA, l'ASMA, etc., són ben sovint el resultat de catarros mal cuidats. Les

LITINOIDES SERRA

Primera sal litínica fabricada a Espanya per a la obtenció de

riquíssima aigua de taula

Exigeu sempre el nom Litinoides Serra sobre fons blau i tindreu la garantia de que la bossa és llegible, essent l'únic veritable remei per a prevenir i curar malalties de l'estómac, fetge, ronyons, mal de pedra, etc. Proporcionen una aigua pura, fresca, carbònica, deliciosa de gust.

Es venen en capses de 12 paquets a 1 pesseta; de 50 paquets a 3'65 pessetes; de 100 paquets a 7 pessetes, **UN PAQUET SOLT: 10 CÉNTIMS.**

EL RECONSTITUENT MILLOR

és aquell que basant-se en teories científiques admeses universalment proporciona a l'organisme empobrit un immediat alivi i la reparació progressiva de les forces perdudes. La

Enofosforina Serra

agradable al paladar com la més fina de les begudes, té una acció vivificant tal que pot dir se que REFÀ el cos rendit per l'anèmia; remineralitza la matèria gris, aclareix la ment i retorna el bon humor.

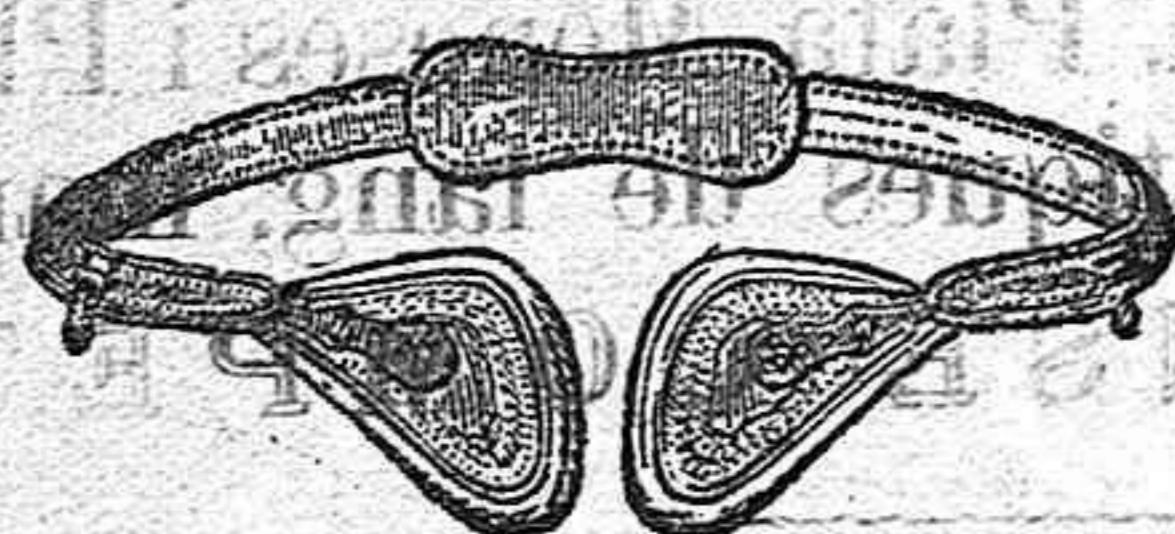
Es indispensable per a totes aquelles persones convalescents de llargues malalties, per a combatre la vellesa prematura, enfortir al débil i vigoritzar a l'imponent.

Pastilles Serra

compostes de balsàmics, antisèptics i espectorants que tenen la facultat d'aliviar i curar tota mena de TOS i enfermetats de les vies respiratòries són el remei millor que pot recomanar-se en la seguretat d'obtenir promptes i satisfactoris resultats.

Calma la tos ràpidament, estova el pit, descarrega els pulmons i fan desaparèixer tot seguint la fadiga que oprimeix i dificulta la respiració. **ES VENEN A DOS RALS CAPSA.**

FARMACIA SERRA

LA CRUZ ROJA

Antic i acreditat establiment de Ortopedia, fundat en 1896, per don JOSEP PUJOL

Aquesta casa té a la venda un gran assortit de Braguers de totes classes, lo més pràctic i modern per a la curació de les hernies per críiques i rebels que siguin.

Petits Braguers de caixú per a la prompta curació dels tendres infants.

Especialitat en aparel·ls articulats fabricació de la casa, aplicats per persona competent amb molts anys de pràctica en la mateixa.

Faixes hipogàstriques per a cerretgir la obesitat, dilatació i abultament de ventre.

Tirants homoplàstics per a evitar el carregament d'espatlles.

Confecció de tota classe d'aparel·ls d'Ortopedia. Gran assortit en lente i ulleres per a la vista miope i vista cansada. Binocles de teatre i campanya i tot o concernent al ram de Òptica, Cirurgia i Ortopedia.

"LA CRUZ ROJA" (ASA FUNDADA EN 1896) MONTEROLS, 16 (Al costat del fabricant de gorres D. Lluís Pons)

DISPONIBLE

TRAJOS DE LLANA DES DE 25 PESSETES

DISPONIBLE

L'Hidràulica Reusense

de EMILI AULÉS

Extens assortit en mosaics hidràulics
PREUS ECONÒMICS

Cami de Riudoms REUS

Casa PUJOL

TRAJOS DE LLANA DES DE 25 PESSETES

Monterols, 37 REUS

JOAN PUJOL

RECADER

EL MÉS ANTIC DE REUS A BARCELONA

ARRAVAL ALT DE JESÚS REUS

NON PLUS ULTRA

Trajos a preus inverossímils

La casa millor assortida en trajos per a nens

Portal de Jesús, 1.—REUS

Esteve Massagué

COMISSIONS-REPRESENTACIONS

SANT LLORENÇ, 8, 3.er REUS

Arraval de Santa Agnès, número 80

DE CORACIO - MOBLES

J. MONTAGUT

carrer de la Presó, 4 REUS

Fàbrica de Capses de Carrò

ENRIC VIDAL

carrer del Galló, 4 REUS

JOSEP SOLE

RECADER DE REUS A BARCELONA

Bou de la Plaça Nova, 14
Passeig de Gràcia, 62 (Colmadó)
Hospital, 4 (Estanc).

REUS
Guell i Mercader, (Hostalets), 22, Cordereria
Arraval Santa Agnès, 5

DISPONIBLE

DISPONIBLE

DISPONIBLE

TARIFES per a l'inserció d'anunci en aquest diari

PREUS MENSUALS

1. ^a pàgina	En tercera plana	En segona plana	En primera plana
Pagará 4 pessetes per cada espai de 5 per 7 centímetres que ocupa	A una columna	A dues columnes	A tres columnes
Pins a 3 cm. d'altura.	2'50	3'75	5'00
De 3 a 5 cm. De 5 a 7 cm. Per cada centímetre més que ocupa	3'50	5'25	7'00
0'50	0'75	1'00	1'40
			10'00
			14'00
			18'00
			25'00
			35'00
			50'00
			75'00
			100'00
			150'00
			200'00
			250'00
			300'00
			350'00
			400'00
			450'00
			500'00
			550'00
			600'00
			650'00
			700'00
			750'00
			800'00
			850'00
			900'00
			950'00
			1000'00
			1050'00
			1100'00
			1150'00
			1200'00
			1250'00
			1300'00
			1350'00
			1400'00
			1450'00
			1500'00
			1550'00
			1600'00
			1650'00
			1700'00
			1750'00
			1800'00
			1850'00
			1900'00
			1950'00
			2000'00
			2050'00
			2100'00
			2150'00
			2200'00
			2250'00
			2300'00
			2350'00
			2400'00
			2450'00
			2500'00
			2550'00
			2600'00
			2650'00
			2700'00
			2750'00
			2800'00
			2850'00
			2900'00
			2950'00
			3000'00
			3050'00
			3100'00
			3150'00
			3200'00
			3250'00
			3300'00
			3350'00
			3400'00
			3450'00
			3500'00
			3550'00
			3600'00
			3650'00
			3700'00
			3750'00
			3800'00
			3850'00
			3900'00
			3950'00
			4000'00
			4050'00
			4100'00
			4150'00
			4200'00
			4250'00
			4300'00
			4350'00
			4400'00
			4450'00
			4500'00
			4550'00
			4600'00
			4650'00
			4700'00
			4750'00
			4800'00
			4850'00
			4900'00
			4950'00
			5000'00
			5050'00
			5100'00
			5150'00
			5200'00
			5250'00
			5300'00
			5350'00
			5400'00
			5450'00
			5500'00
			5550'00
			5600'00
			5650'00
			5700'00
			5750'00
			5800'00
			5850'00
			5900'00
			5950'00
			6000'00
			6050'00
			6100'00
			6150'00
			6200'00
			6250'00
			6300'00
			6350'00
			6400'00
			6450'00